

Copyright © 2024 T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı
http://genclikarastirmalari.gsb.gov.tr/
Gençlik Araştırmaları Dergisi • Aralık 2024 • 12(34) • 1-9

ISSN 2791-8157

Başvuru | 08 Kasım 2023

Kabul | 20 Ağustos 2024

Üniversite Öğrencilerinde D Tipi Kişilik, Depresif Belirtiler ve Sigara İçme

Hikmet Yazıcı*

Aslıhan Özer**

Öz

Sigara içme, çeşitli psikolojik, sosyal, biyolojik ve farmakolojik değişkenlerle ilişkilidir. D tipi kişilik, olumsuz duygular yaşama ve bu duyguların ifade edilmesini engelleme eğilimi olarak tanımlanan psikolojik bir değişkendir. Keza depresyon da negatif duyguların gözlemlendiği yaygın bir duygu durumu bozukluğudur. Sigara içme hem depresyonlu hem de D tipi kişilik özelliğine sahip bireyler arasında yaygın olarak gözlenmektedir. Bu çalışmanın temel amacı üniversite öğrencilerinin depresif eğilimleri ve D tipi kişilik özellikleriyle sigara içme arasındaki ilişkiyi incelemektir. Kesitsel nitelikteki bu çalışma 427 üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir (Sigara içen=151, Sigara içmeyen=276). Depresif belirtileri ve D tipi kişilik özelliklerini incelemek için Hisli (1989) tarafından Türkçeye uyarlanan Beck Depresyon Envanteri ile Öncü ve Köksoy-Vayisoğlu (2018) tarafından uyarlanan D tipi Kişilik Ölçeği kullanılmıştır. Sigara içme ile ilgili bilgiler ayrıca toplanmıştır. D tipi kişilik, depresif belirtiler ve sigara içme arasındaki ilişkiyi incelemek için lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular, depresif belirtiler ile D tipi kişilik özelliklerinin sigara içme alışkanlığını anlamlı düzeyde yordadığını göstermektedir. Bu açıklama biçiminden depresif belirtiler ile D tipi kişilik özelliklerinin sigara içme alışkanlığının sürdürülmesinde önemli birer risk faktörü olduğu sonucuna varılmıştır. Buna göre üniversite öğrencileri arasında düzenlenecek sigarayla önleme ve bıraktırmaya dönük çalışmalarda D tipi kişilik ile depresif belirtilerin önemli birer değişken olarak dikkate alınması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sigara içme, Depresif belirtiler, D tipi kişilik

* Prof. Dr., Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Trabzon, Türkiye. hyazici@trabzon.edu.tr, 0000-0002-0250-1453

** Uzman Psikolojik Danışman, Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye. as_ay@hotmail.com, 0009-0008-7444-492X

Abstract

Smoking is associated with various psychological, social, biological and pharmacological variables. Type D personality is a psychological variable defined as a tendency to experience negative emotions and inhibit the expression of these emotions. Likewise, depression is a common mood disorder in which negative affect is observed. Smoking is commonly observed among individuals with both depression and Type D personality traits. The main purpose of this study is to examine the relationship between depressive tendencies and type D personality traits of university students' and smoking. This cross-sectional study was conducted on 427 university students (smokers=151 non-smokers=276). Depressive symptoms and Type D personality were measured using the Beck Depression Inventory (adapted for use in Turkey by Hisli [1989]) and Type D Personality Scale (adapted for use in Turkey by Öncü and Köksöy-Vayisoğlu [2018]); smoking behavior was also assessed. Logistic regression analysis was used to examine the relationship between Type D personality, depressive symptoms, and smoking. Findings from the study show that depressive symptoms and Type D personality traits significantly predict smoking habits. From this explanation, it was concluded that depressive symptoms and Type D personality traits are important risk factors for maintaining the smoking habit. Accordingly, Type D personality and depressive symptoms should be taken into consideration as important variables in studies on smoking prevention among university students.

Keywords: Smoking, Depressive Symptoms, Type D Personality

Giriş

Dünyada her yıl yaklaşık 9 milyon insan sigara içme ve sigara dumanına maruz kalmanın neden olduğu hastalıklar sebebiyle hayatını kaybetmektedir (WHO, 2019). Bu sayı Türkiye'de yıllık 65 bin kişi civarındadır (The Tobacco Atlas, 2023). TÜİK raporlarına göre (2023) Türkiye'de 75 yaş üzerindeki hariç diğer yaş aralıklarında bulunan bireyler arasında sigara içme alışkanlığı giderek yaygınlaşmaktadır. Aynı rapora göre sigara içme yaygınlığı 15-24 yaş aralığında % 19,3, 25-34 yaş aralığında % 34,9 ve 35-44 yaş aralığında % 36,1 oranlarında seyretmektedir. Sigara içme alışkanlığı üzerinde farklı değişkenlerin etkisi bulunmaktadır (Durmuş ve ark., 2021; Gümüş Doğan ve Ulukol, 2010; Meienberg ve ark., 2021). Bunlar arasında aleksitimi, bipolar bozukluk, anksiyete, agarofobi ve kişilik bozuklukları (Ajdacic-Gross ve ark., 2009; Black, Zimmerman ve Coryell, 1999; Çaykara ve ark., 2019; Grabowska ve ark., 2005; Marakoğlu ve ark., 2006; Rujnan ve ark., 2019) gibi ruhsal durumla ilişkili değişkenler vardır ve depresyon da (Bainter ve ark., 2020; Bakhshaie ve ark., 2015; Boden ve ark., 2010; Leventhal ve ark., 2011; Manley ve ark., 2009; Marakoğlu ve ark., 2006; Taşpınar ve Pakyürek, 2020; Yazıcı ve Ak, 2008; Yazıcı ve ark., 2007) bunlardan biridir. Depresif bireyler arasında sigara içme sıklığı ve yaygınlığı daha yüksek düzeyde seyretmektedir (Marakoğlu ve ark., 2006; Yazıcı ve ark., 2007). Genel olarak sigara içme ile depresyonda gözlenen negatif duygulanımın kontrol edilmesi arasında nedensel bir ilişki kurulmaktadır (Öztürk, 1997). Oysa bazı araştırmalar, içerdiği özellikler itibariyle sigaranın depresyon belirtilerini azaltmadığını aksine artırdığını göstermektedir (Munafò ve Araya, 2010). Nitekim Weinberger ve arkadaşları (2017) gözden geçirdikleri 45 epidemiyolojik araştırmada depresyonu olanların sigara içme ve nikotin bağımlılığı geliştirme ölçütlerini karşılama ile yeniden başlama risklerinin daha yüksek, buna karşı sigarayı bırakma olasılıklarının daha düşük olduğunu saptamışlardır. Depresyonda hâkim duygu negatif duygulanımdır. Negatif duygulanım zevk kaybı, değersizlik, suçluluk, sosyal ilişkilerde zayıflama, uyku ve yeme davranışlarında değişiklik gibi farklı belirtilerle birlikte seyretmektedir (Amerikan Psikiyatri Birliği [APA], 2014). Son yıllarda bu negatif duygu durum tablosu ile D tipi kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler üzerinde de durulmaktadır (Breik ve Elbedour, 2021; Ogińska-Bulik ve Michalska, 2021). Kişilik tipi, bireylerin ruhsal olarak sınıflandırılmasında kullanılan kavramlardan biridir. Kişilik tiplerinin kişilik özelliklerinden farkına ilişkin çeşitli tartışmalar da mevcuttur (Gerlach ve ark., 2018). A, B, C ve D tipi yapılar, kişilik tipi teorilerine verilebilecek

örneklerdir. A tipi kişilik, rekabete dayalı başarı çabası, düşmanlık, sabırsızlık, etkili konuşma ve aşırı hareketlilik gibi özelliklerle karakterize edilir. B tipi, bu özelliklerin görece yokluğunu ve daha rahat bir başa çıkma tarzını tanımlar (Contrada, 1989). B tipine oranla A tipi daha rekabetçidir, zamanın aciliyetine daha çok önem verir ve olaylara daha yoğun tepki gösterir (Burger, 1993). C tipi kişilik özelliği genellikle pragmatik olmayı diğer insanlara odaklanmayı, toplumsal norm ve kurallara uygun davranmayı içerir. Kolayca istismar edilme ve yüksek seviyede uysallık eğilimi, C tipi kişilerde problemleri davranışlarının gözlenmesiyle bağlantılı özellikler olarak tanımlanır (Rymarczyk ve ark., 2020). D tipi kişilik, olumsuz duyguları deneyimleme ile sosyal ilişkilerde çekingenlik gösterme eğilimi yüksek olmak üzere, iki özelliği içeren stresli bir kişilik yapısıdır (Denollet, 2000). Bu kişilik yapısı olumsuz duyguları yaşamanın yanında bu duyguları bastırırken başkalarıyla sosyal temaslardan kaçınma ortak eğilimi ile de karakterize edilmektedir (Sher, 2005). D tipi kişilik aynı zamanda çeşitli olumsuz duyguların varlığı ve sosyal sınırlayıcı (inhibisyon) olarak adlandırılan bu duyguların ifadesinin bilinçli olarak engellenmesi anlamını içermektedir (Stevenson ve Williams, 2014). D tipi kişilikte negatif duygulanım ve sosyal çekingenlik bir arada gözlenir. Negatif duygulanım disfori, kaygı ve öfke duygularını yaşama eğilimini; sosyal çekingenlik ise sosyal ortamlarda duygu ve davranışların dışı vurumunun engellenmesini ifade etmektedir (Denollet, 2005). Negatif duygulanımı yüksek kişiler hostile davranışlar sergilemeye eğilimli, endişeli, karamsar ve çabuk kızabilen kişilik tarzları sergilerken; sosyal çekingenliği yüksek olanlar sosyal çevreyi bir tehdit unsuru olarak algılamaktadırlar. Kendilerini engelleyen ve başka insanların yanında engellenmekten endişe eden bu bireyler, aynı zamanda güvensiz ve stresli bir hal sergiler (Nefs ve ark., 2015). Negatif duygulanımı yoğun olarak yaşayanlar çevrelerinden uzaklaşıp yalnız yaşama eğilimi içindedirler (Yağcı ve ark., 2022). D tipi kişilik özelliğinin sigara içme davranışını yordadığını tespit eden bazı çalışmalar mevcuttur (Svansdottir ve ark., 2012; Yağcı ve ark., 2019). Ancak literatürde bu kişilik özelliği ile sigara içme arasında anlamlı ilişkiler bulunmadığını gösteren çalışmalar da yer almaktadır (Buczowski ve ark., 2017; Vukovic ve ark., 2014).

Literatürde depresyon ile D tipi kişilik özelliklerinin sigara içme ile ilişkileri değişik ülke ve kültürlerde incelenmiş ve ortaya farklı sonuçların çıktığı gözlenmiştir. Bu çalışma ile Türk üniversite öğrencilerinde gözlenen depresif eğilimlerin ve D tipi kişilik özelliğinin sigara içme alışkanlığını nasıl yordadığı incelenmiştir.

Bu çalışmada aşağıda belirtilen sorulara cevap aranmıştır:

1. Sigara içme ve içmeme durumu bazı demografik değişkenler ile D tipi kişilik ve depresif belirtiler bakımından anlamlı düzeyde farklılıklar göstermekte midir?
2. D tipi kişilik yapısı ve depresif belirtiler ile çalışmaya dâhil edilen değişkenler sigara içme alışkanlığı açısından istatistiksel olarak risk teşkil etmekte midir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Sigara içen ve içmeyen üniversite öğrencilerinin depresif eğilimleri ve D tipi kişilik yapısına sahip olma durumlarının karşılaştırılmasını amaçlayan bu çalışma, nicel araştırma yöntemlerinden mevcut durumu tespit etmek, fotoğrafını çekmek amacıyla kullanılan betimsel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Mevcut durumun fotoğrafını çekmek amacıyla kullanılan tarama modeli (Christensen ve ark., 2015), kişilerin bir olgu ve olaydan etkilenme düzeyini, yaşanan duruma ilişkin bakış açılarını ve tutumlarını belirlemeyi sağlayan araştırma yaklaşımıdır (Cohen ve ark., 2007).

Prosedür ve Etik Onay

Araştırma kapsamında Trabzon Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 07.04.2023 tarih ve E-81614018-000-2300021349 sayılı kararla gerekli izin alınmıştır. Veriler 2022-2023 yılı bahar eğitim-

öğretim döneminde eğitimlerine devam eden üniversite öğrencilerinden elde edilmiştir. Türkiye’de yaşanan Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle üniversiteler uzaktan eğitim uygulamasında olduğundan veriler çevrim içi form aracılığıyla toplanmıştır. Katılımcılar çalışma ile ilgili bilgilendirilmiş ve gönüllü katılım onayları alındıktan sonra çevrim içi formda yer alan araştırma sorularına erişimleri sağlanmıştır.

Çalışmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmanın evrenini Türkiye’de yer alan Türk üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Uygun örnekleme tekniği ile seçilen örneklem grubunu ise 2022-2023 eğitim öğretim yılında Trabzon ilindeki üniversitelerde öğrenim görmekte olan 427 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Uygun örneklemede katılımcıların uygunluğu ve gönüllülüğü dikkate alınarak erişilebilir bir grup üzerinde çalışmak söz konusudur (Creswell, 2012). Araştırmanın çalışma grubunu; 2022-2023 eğitim öğretim yılında Trabzon ilinde eğitim öğretimlerine devam eden yaşları 18 ila 42 ($\bar{x}=22,25$; $Sd=.169$) arasında değişen 427 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır (Sigara içen=151, Sigara içmeyen=276). Sigara içenlerin bu alışkanlığa başlama yaşı 11 olup (Ort=17,17; $Ss=.19$) sigara içme süreleri 1 ila 20 yıl arasında (Ort=5,29; $Ss=.30$), günlük sigara tüketim sayıları ise 1 ila 40 arasında (Ort=11; $Ss=.62$) değişmektedir. Katılımcılarla ilgili diğer bilgiler tablo 1’de özetlenmektedir.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Demografik Özellikler

Cinsiyet	f	%	Sigara Kullanma Durumu	f	%
Kadın	301	70,5	Evet	151	35,4
Erkek	126	29,5	Hayır	276	64,6
Toplam	427	100	Toplam	427	100
Psikiyatrik İlaç Kullanma Durumu	f	%	Sigara İçen Ebeveyn	f	%
Evet	21	95,1	Evet	210	49,2
Hayır	406	4,9	Hayır	217	50,8
Toplam	427	100	Toplam	427	100
Sigara Bırakma Düşüncesi	f	%	Daha Önce Sigara Bırakma Durumu	f	%
Evet	105	69,54	Evet	100	66,23
Hayır	46	30,46	Hayır	51	33,77
Toplam	151	100	Toplam	151	100
Sınıf	f	%	Sosyoekonomik Düzey	f	%
1. sınıf	92	21,5	Düşük	38	8,9
2. sınıf	62	14,5	Orta	353	82,7
3. sınıf	135	31,6	Yüksek	36	8,4
4. sınıf	138	32,3	Toplam	427	100
Toplam	427	100			

Veri Toplama Aracı

Demografik Bilgi Formu

Demografik veriler; cinsiyet, yaş, sınıf, algılanan sosyoekonomik düzey, psikiyatrik ilaç kullanma durumu, sigara içme durumu, sigaraya başlama yaşı, günlük ortalama sigara içme sayısı, sigara içme süresi, sigara içen ebeveyn, daha önce sigara bırakma durumu, sigara bırakma düşüncesi gibi bilgileri içeren toplam 12 soruluk demografik bilgi formu ile toplanmıştır.

D Tipi Kişilik Ölçeği

Denollet (2005) tarafından geliştirilen D Tipi Kişilik Ölçeği, Öncü ve Köksoy-Vayisoğlu (2018) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Toplam 14 maddeden oluşan ölçeğin negatif duygulanım ve sosyal içe dönüklük olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. Yetişkinlere uygulanabilen beşli likert tipinde olan ölçeğin her maddesinden 0-4 arası puan, her alt boyuttan ise 0-28 arası puan alınmaktadır. Ölçekten alınabilecek toplam puan 0-56'dır. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin kesim noktası 10 ve üzeri olarak belirtilmiştir. Ölçeğin geliştirme çalışmasında negatif duygulanım ve sosyal içe dönüklük alt boyutları için cronbach alfa katsayıları sırasıyla .88 ve .86; Türkçe uyarlama çalışmasında ise .82 ve .81 olarak hesaplanmıştır. Skodova ve arkadaşları (2016) üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmalarında ölçeğin toplam puanına ilişkin cronbach alfa kat sayısını .80 olarak bulmuşlardır. Bu araştırma kapsamında da iç tutarlık katsayısı negatif duygulanım boyutu için .85, sosyal içe dönüklük boyutu için .81, ölçeğin toplam puanı için ise .85 olarak hesaplanmıştır.

Beck Depresyon Envanteri

Envanterin geliştirilme çalışması 1961 yılında Beck tarafından gerçekleştirilmiştir. Uyarlama çalışması Hisli (1989) tarafından yapılan envanter, dörtlü likert tipindedir ve 21 maddeden oluşmaktadır. Envanterden alınabilecek en yüksek puan 63'tür ve kesme noktası 17'dir. Uyarlama çalışmasında envanterin tümü için hesaplanan iç tutarlık katsayısı .80'dir. Bu çalışma kapsamında hesaplanan iç tutarlık katsayısı ise .89'dur.

Verilerin Düzenlenmesi ve Analizi

Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistik için frekans, yüzde dağılımı ortalama ve standart sapma analizlerinden faydalanılmıştır. Veri setinin normal dağılıma uygunluğu değişkenlere ilişkin çarpıklık ve basıklık değerleri hesaplanarak değerlendirilmiştir. Değişkenlere ilişkin çarpıklık ve basıklık değerlerinin -.425 ile +757 arasında yer aldığı ve bu sonuçların literatürde belirtilen ± 1 (Hair ve ark., 2013) aralığında olma koşulunu sağladığı görülmüştür. Sigara içenlerin ve içmeyenlerin depresyon durumuna ve D tipi kişilik özelliklerine göre karşılaştırılmasında veri seti parametrik koşulları sağladığından, bir sürekli değişkenden elde edilen iki ilişkisiz grubun puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığını belirleyen bağımsız t testinden (Gerald, 2018) yararlanılmıştır. Bağımsız değişkenlerin kategorik bağımlı değişken olan sigara içip içmeme üzerindeki etkisinin belirlenmesi için Lojistik regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Veri setinin üzerinde gerçekleştirilen analizlerde SPSS 23.0 paket programı kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırma grubuna ilişkin tanımlayıcı istatistikler ve sigara içen ve içmeyenlerin depresyon ve D tipi kişilik özelliklerinin farklılığına ilişkin bağımsız t testi sonuçları Tablo 2'de özetlenmiştir. Tablo incelendiğinde sigara içen grubun %56.95'inin kadın ve %43.05'inin erkek; içmeyenlerin ise %77.90'ünün kadın ve %22.10'unun erkek olduğu görülmektedir. Sigara içenlerin yaş ortalaması $22.32 \pm .298$ iken içmeyenlerin yaş ortalaması $22.21 \pm .2042$ 'tür. Yine tabloya göre sigara içenlerin %18.54'ü 1. sınıfa devam ederken %11.26'sı 2. sınıfa, %34.44'ü 3. sınıfa ve %35.76'sı 4. sınıfa devam etmektedir. Sigara içmeyenlerin ise %23.19'u 1. sınıfa, %16.30'u 2. sınıfa, %30.07'si 3. sınıfa ve %30.43'ü 4. sınıfa devam etmektedir. Sigara içen ve içmeyen öğrencilerin sosyoekonomik düzeylerine bakıldığında, sigara içen öğrencilerin %13.91'i düşük, %77.48'i orta ve %8.61'i yüksek sosyoekonomik düzeye sahip olduklarını belirttiği görülürken; sigara içmeyen öğrencilerin %6.16'sının düşük, %85.51'inin orta ve %8.33'ünün yüksek sosyoekonomik

düzeyle sahip olduklarını belirttikleri görülmektedir. Ayrıca sigara içenlerin %92.72'si psikiyatrik ilaç kullanmadığını belirtirken, %7.28'i psikiyatrik ilaç kullandığını belirtmiştir. Sigara içmeyen öğrencilerin ise %96.38'i psikiyatrik ilaç kullanmadığını belirtirken %3.62'si kullandığını belirtmiştir. Bununla birlikte sigara içen öğrencilerin %53.64'ü sigara içen bir ebeveyne sahipken, içmeyenlerin %46.74'ü sigara içen bir ebeveyne sahiptir. Sigara içen öğrencilerin %46.36'sının ebeveynleri sigara kullanmazken, içmeyen öğrencilerin %53.26'sının ebeveyni sigara kullanmamaktadır. Son olarak sigara içen ve içmeyen gruplar arasında yaşa bağlı anlamlı bir farklılık bulunmazken D tipi kişilik özelliğine sahip olma ve depresyon düzeyleri açısından sigara içen grup lehine anlamlı bir farklılık bulunduğu tabloda yer alan bulgular dandır.

Tablo 2. Tanımlayıcı istatistikler ve bağımsız t testi sonuçları

	Sigara İçen (n=151)				Sigara İçmeyen (n=276)				p
	M	SH	n	%	M	SH	n	%	
Cinsiyet									
Kadın			86	56.95			215	77.90	
Erkek			65	43.05			61	22.10	
Yaş	22.32	.298			22.21	.204			>.76
Sınıf									
1.sınıf			28	18.54			64	23.19	
2. sınıf			17	11.26			45	16.30	
3. sınıf			52	34.44			83	30.07	
4.sınıf			54	35.76			84	30.43	
SED									
Düşük			21	13.91			17	6.16	
Orta			117	77.48			236	85.51	
Yüksek			13	8.61			23	8.33	
PİK									
Hayır			140	92.72			266	96.38	
Evet			11	7.28			10	3.62	
SİE									
Evet			81	53.64			129	46.74	
Hayır			70	46.36			147	53.26	
DK	30.85	10.33			20.33	9.13			<.001**
DEP	19.67	9.97			11.5	7.92			<.001**

**p<.001; *p<.05; SED; Sosyo-Ekonomik Düzey; PİK: Psikiyatrik İlaç Kullanma; SİE: Sigara İçen Ebeveyn DK: D Tipi Kişilik; DEP: Depresyon

Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken olan sigara içip içmeme durumunu yordayıp yordamadığını belirlemek için lojistik regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Model D tipi kişilik, depresyon, yaş, cinsiyet, sınıf, sosyoekonomik düzey, psikiyatrik ilaç kullanma ve sigara içen ebeveyn varlığı olmak üzere yedi

bağımsız değişkenden oluşmaktadır. Tüm bağımsız değişkenleri içeren model ($\chi^2=143,233$, $df=11$, $p<.001$) istatistiksel olarak anlamlıdır. Buna göre model sigara içenlerle içmeyenleri ayırabilmektedir. Bir bütün olarak model, sigara içme ile ilgili varyansın %29 (Cok ve Snell R kare) ile %40 (Nagelkerke R kare) arasında bir kısmını açıklayabilmektedir ve katılımcıların %75.6'sını doğru bir biçimde sınıflandırabilmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda gerçekleştirilen lojistik regresyon analizi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

	B	S.H.	Wald	SD	OR	%95 CI	P
DK	.086	.015	32.332	1	1.090	1.058-1.123	.000**
DEP	.058	.016	12.392	1	1.060	1.026-1.095	.000**
Yaş	-.032	.042	.592	1	.968	.893-1.051	.441
Cinsiyet							
Kadın (referans grup)					1.00		
Erkek	1.283	.274	21.923	1	3.606	2.108-6.169	.000**
Sınıf			6.754	3			.379
1. sınıf (referans grup)					1.00		.080
2. sınıf	.226	.441	.263	1	1.254	.528-2.978	.608
3. sınıf	.706	.365	3.753	1	2.026	.992-4.141	.053
4. sınıf	.927	.392	5.603	1	2.528	1.173-5.447	.018*
SED			1.941	2			.379
Düşük (referans grup)					1.00		
Orta	-.566	.419	1.827	1	.568	.250-1.290	.177
Yüksek	-.358	.581	.381	1	.699	.224-2.178	.537
PİK							
Hayır (referans grup)					1.00		
Evet	.034	.575	.003	1	1.034	.335-3.189	..953
SİE							
Evet (referans grup)					1.00		
Hayır	-.386	.249	2.414	1	.679	.417-1.106	.120

** $p<.001$; * $p<.05$; DK: D Tipi Kişilik; DEP: Depresyon; SED: Sosyo-Ekonomik Düzey; PİK: Psikiyatrik İlaç Kullanma; SİE: Sigara İçen Ebeveyn

Tablo 3'te yer alan sonuçlara göre bağımsız değişkenlerden D tipi kişilik, depresyon, cinsiyet ve sınıf düzeyinin modele istatistiksel olarak anlamlı katkı sunduğu görülmektedir. Yine tabloda yer alan sonuçlara göre, D tipi kişilik özelliğine sahip olan katılımcıların sigara içme olasılığı içmeyenlere göre 1.090 kat daha fazla iken; depresyon düzeyi yüksek olanların sigara içme olasılığı 1.060 kat daha fazladır. Ayrıca erkek katılımcıların sigara içme olasılığı kadın katılımcılara göre 3.606 kat daha fazla iken; 4. sınıfta okuyan katılımcıların 1 sınıftakilere göre sigara içme olasılığı 2.528 kat daha fazladır.

Tartışma

Bu çalışmanın temel amacı D tipi kişilik özelliği ile depresif belirtilerin üniversite öğrencilerinin sigara içme alışkanlıklarını yordama düzeyini incelemektir. Analiz sonuçları D tipi kişilik özelliğinin sigara içme

durumunu anlamlı düzeyde açıkladığını göstermektedir. Bu bulguya benzer şekilde D tipi kişilik özelliğine sahip olanlar arasında sigara içme yaygınlığının daha yoğun olduğunu rapor eden çalışmalar bulunmaktadır (Yağcı ve ark., 2019). Kesitsel nitelikteki bazı çalışmalar da D tipi kişiliğe sahip olanlar arasında sigara içme yaygınlığının bu özelliğe sahip olmayanlara oranla daha yoğun olduğunu ortaya koymuştur (Pedersen ve ark., 2004). Hatta bu durumun sağlık sorunu olan kişiler arasında da benzer şekilde seyrettiği ve takip esnasında D tipi kişilik yapısına sahip hastalarda sigara içme riskinin daha yüksek olduğu da gözlenmiştir (Svansdottir ve ark., 2012). D tipi kişilik, sosyal nikotin bağımlılığı ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğundan, sigarayı bırakma programından sonra bırakma başarısızlığının önemli bir göstergesi olmuştur (Kim ve ark., 2019). D tipi kişiliğe sahip olan sigara içiciler akut bir kardiyovasküler olaydan sonra bile sigarayı neredeyse hiç bırakmamışlardır (Quartuccio ve ark., 2017). Sigara içme ile ilişkili olabilecek değişkenlerin kontrol altına alınması durumunda dâhi risk teşkil etmesi, D tipi kişiliğin sigara içme ile doğrudan bağlantısını göstermektedir (Imbalzano ve ark., 2018). Mevcut çalışmanın bulgularını destekleyen bu literatür sonuçlarının yanında, çalışmanın sonuçlarıyla farklılaşan bazı araştırma bulguları da mevcuttur. Benzer araştırma grupları üzerinde yapılan bazı çalışmaların sonuçları, D tipi kişilik ile sigara içme alışkanlığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığını rapor etmiştir (Özkaraman ve ark., 2016; Şensoy ve Şen, 2020; Vukovic ve ark., 2014). D tipi kişilik özelliği ile sigara içme ilişkisi konusunda literatürde gözlenen farklılıklar, bazı demografik veya kültürel unsurlarla ilişkili olabilir. Nitekim yapılan bir kıyaslamada D tipi kişilikle ilgili yaygınlığın ülkeler arasında farklılık gösterdiği ve bu yapının depresyon ve sigara içme ile ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Kupper ve ark., 2013).

Bu çalışmadan ortaya çıkan diğer sonuca göre, depresif eğilimler sigara içme durumunu anlamlı düzeyde açıklamaktadır. Bu bulgu Yazıcı (2008) tarafından benzer bir modelle yapılan çalışmanın sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir. Ergenliğin ilk döneminde gözlenen depresif eğilimlerin zamanla sigara içme alışkanlığı üzerinde etkisi olabilmektedir (Audrain-McGovern ve ark., 2009). Lojistik regresyon tekniği kullanılarak yapılan bir çalışmada da mutsuzluk, üzüntü, depresyon ve umutsuzluk gibi bazı belirtilerin sigara içenler arasında daha yaygın olduğu rapor edilmiştir (Wang ve ark., 1994). Depresyona yakınlık kadın öğrenciler arasında sigara içme riskini artırırken erkeklerde anlamlı olarak artırmamaktadır (Morrell ve ark., 2010). Kuşkusuz ki depresyon ve sigara içme arasındaki ilişkiyi basit bir nedensellikte açıklamak güçtür. Çünkü gerek ilişkinin niteliği gerekse bu değişkenlere eşlik eden diğer değişkenlerin etkisi ortaya çıkan sonuçları farklılaştırmaktadır. Meta analitik araştırma kapsamında yapılan bir incelemeye göre altı çalışmada sigara içmenin depresyonu yordadığı vurgulanırken, 12 çalışmada depresyonun sigara içmeyi açıkladığı saptanmıştır (Chaiton ve ark., 2009). Günümüzde depresyon ile sigara içme arasındaki ilişkinin karşılıklı olduğuna (Berlin ve ark., 2009; Ranjit ve ark., 2019; Tjora ve ark., 2014) ilişkin görüş giderek ağırlık kazanmaktadır. Hatta bu ilişki yapısının sigara bırakma sürecinde de gözlendiğini vurgulayan araştırma bulguları mevcuttur (Scherphof ve ark., 2013; Shahab ve ark., 2015). Bu bağlamda güçlü depresif belirtilere sahip olanların sigarayı bırakma olasılığı daha düşük olabilmektedir (Ranjit ve ark., 2020).

Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin yaşı sigara içme açısından bir risk teşkil etmemektedir. Sigara içmeye başlama yaşı genelde ergenlik dönemine rastlamaktadır. Bu çalışma üniversite öğrencileri ile sınırlı olduğundan yaş değişkeninin sigara içme riski üzerindeki etkisini tartışmak güçtür. Bununla birlikte sigara

içme trendlerinin farklı yaş gruplarına bağlı olarak değiştiğini belirten çalışmalar bulunmaktadır (Argun-Bariş ve ark., 2011; Çilingir ve ark., 2012; Reda ve ark., 2012).

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar, erkek öğrencilerin sigara içme riskinin kadınlara oranla yaklaşık üç kat daha fazla olduğunu göstermektedir. Bu bulguyu destekleyen çok sayıda araştırma mevcuttur (Doğanay ve ark., 2012; Mandil ve ark., 2010; Mete ve ark., 2020). Sınırlı sayıda da olsa aksi durumu rapor eden çalışmalar da bulunmaktadır (Emmons ve ark., 1998).

Bu çalışmaya katılan öğrencilerin sigara içme riskleri sınıf düzeyine bağlı olarak farklılaşmaktadır. Bu bulgu Kara ve arkadaşları (2011) tarafından yapılan çalışmanın bulgularıyla benzerdir. Buna karşı Baştürk ve arkadaşları (2018) ile Yazıcı (2008) tarafından yapılan çalışmalarda sınıflar arası karşılaştırmada anlamlı fark bulunmamıştır.

Sosyoekonomik düzey ve ebeveynlerin sigara içme durumları üniversite öğrencilerinin sigara içme alışkanlıklarını anlamlı düzeyde açıklamamaktadır. Yazıcı'nın (2008) çalışmasına göre sosyo-ekonomik düzey üniversite öğrencilerinin sigara içme alışkanlıkları açısından anlamlı bir risk teşkil etmezken, ebeveynlerin sigara içme alışkanlığı anlamlı düzeyde riskli bulunmuştur. Bricker ve arkadaşları da (2006) benzer bir bulgu elde etmişlerdir. Buna karşı Doherty ve Allen (1994) ebeveyn sigara içme statüsünün çocuklarının sigara içme alışkanlığı bakımından risk teşkil etmediğini ortaya koymuşlardır.

Bu çalışmada psikiyatrik ilaç kullanma durumunun sigara içme alışkanlığını anlamlı düzeyde açıklamadığı saptanmıştır. Psikiyatrik ilaç kullanma durumu ile sigara içme bağımlılığı sıklıkla şizofreni (Üçok ve ark., 2001), bipolar bozukluk (Heffner ve ark., 2011) ve majör depresyon (Breslau ve ark., 1998) gibi ciddi psikiyatrik hastalıklarla birlikte gözlenir. Akıl hastalığı olan kişilerin sigara içme olasılığı diğer kişilere göre yaklaşık iki kat daha fazladır ancak bırakma oranları oldukça yüksektir (Lasser ve ark., 2000). Bu çalışmadan ortaya çıkan sonuçlar katılımcılar arasında psikiyatrik ilaç kullanımının anlamlı seviyede yaygın olmadığını göstermektedir.

Sonuç

D tipi kişilik yapısı ile depresif eğilimlerin sigara içme alışkanlığı üzerinde anlamlı düzeyde risk teşkil etmesi bu çalışmadan ortaya çıkan başlıca sonuçtur. Elde edilen diğer sonuçlar şöyle özetlenebilir:

Cinsiyet ve sınıf değişkenleri öğrencilerin sigara içme alışkanlığı için risk teşkil ederken yaş, sosyoekonomik düzey, ebeveyn sigara içme durumu ve psikiyatrik ilaç kullanma durumu anlamlı düzeyde risk teşkil etmemektedir. Kesitsel nitelikteki bu çalışmadan elde edilen veriler katılımcıların kişisel ifadeleriyle sınırlıdır. Daha kapsamlı bilgilere ulaşmak için araştırmacılara farklı yaş aralıklarında ve değişik kültürlerde karmaşık ve boylamsal çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Türkiye Dünya Sağlık Örgütü tarafından önerilen politikaları etkin şekilde uygulayan ülkelerden biridir. Buna rağmen özellikle gençler arasında gözlenen sigara içme yaygınlığı önemli bir risk faktörü olarak varlığını sürdürmektedir. Bu riskin azaltılması için mevcut politikaların yanında sigara içme alışkanlığı ile ilişkili olduğu bilinen kişisel ve ruhsal özelliklere odaklanan, önleyici, okul veya kampüs temelli psiko-egitimsel politikalara yer verilmesi ve yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Type D Personality, Depressive Symptoms and Smoking in University Students

*Hikmet Yazıcı**

*Aslıhan Özer***

Introduction

Approximately 9 million people in the world die every year from diseases caused by smoking and exposure to cigarette smoke (WHO, 2019). The number of smoking-related deaths in Turkey is around 65 thousand people per year (The Tobacco Atlas, 2023). According to the Turkish Statistical Institute (TurkStat) report (2023), the prevalence of smoking is 19.3% among 15-24 year olds and 36.1% among 35-44 year olds.

Smoking is associated with various mental health variables (Ajdacic-Gross et al., 2009; Çaykara, et al., 2019; Grabowska et al., 2005; Marakoğlu et al., 2006; Rujnan et al., 2019) and is often accompanied by symptoms of depression (Bainter et al., 2020). In general, a causal relationship is established between smoking and control of the negative affective state observed in depression (Öztürk, 1997). However, there are also findings indicating that smoking does not reduce depression, but increases it (Munafò & Araya, 2010). The relationship between smoking and personality structures has also been examined. In personality research, different personality types such as A, B, C and D are emphasized. Type D personality is a stressful personality structure that includes experiencing negative emotions and showing high timidity in social relationships (Denollet, 2000). Stress situations related to controlling negative emotions and timidity in social relationships, which are defined within the scope of Type D personality, emphasize smoking as a coping mechanism. As a matter of fact, there are some studies showing that Type D personality traits significantly predict smoking (Svansdottir et al., 2012; Yağcı et al., 2019).

In Turkey, policies in line with the principles set out by the World Health Organization such as increasing cigarette taxes, banning advertisements, introducing bans in public places and providing free sources of

* Prof. Dr., Trabzon University, Fatih Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Trabzon, Türkiye. hyazici@trabzon.edu.tr, 0000-0002-0250-1453

** Expert Psychological Counselor, Ministry of National Education, Türkiye. as_ay@hotmail.com, 0009-0008-7444-492X

assistance are being implemented. However, there is no significant decrease in smoking prevalence. This is even more evident among university students, who represent the young population. Such a picture makes the personal and psychological variables associated with smoking habits, in addition to the policies implemented, a subject of investigation. In this context, the main purpose of this study is to examine the relationships between smoking habits of university students and their depressive tendencies and Type D personality traits.

This study also seeks to answer the following questions:

1. Do smokers and non-smokers status show significant differences in terms of some demographic variables, Type D personality traits and depressive symptoms?
2. Do Type D personality traits and depressive symptoms and the variables included in the study constitute a statistically significant risk for smoking habit?

Method

This study, which aims to compare the depressive tendencies and Type D personality traits of smoking and non-smoking university students, was conducted using the descriptive survey model, one of the quantitative research methods. The population of the study consists of Turkish university students in Turkey. The sample group, selected through convenience sampling, consists of 427 university students in universities in Trabzon province in the 2022-2023 academic year. The Beck Depression Inventory and Type D Personality Scale were used to examine depressive symptoms and Type D personality traits. Information on smoking was also collected.

Results and Discussion

According to the results of this study, participants with Type D personality traits were 1.090 times more likely to smoke than those not having these personality traits. This finding is consistent with the results of similar studies (Pedersen et al., 2004; Yağcı et al., 2019).

In this study, depressive tendencies were also found to significantly predict smoking. Those with high levels of depression were 1.060 times more likely to smoke. This finding supports the results obtained from the study conducted by Yazıcı (2008). The relationship between depression and smoking can be explained by the principle of mutual determinism (Chaiton et al., 2009).

The results obtained from the study show that age does not pose a significant risk for smoking. However, different research results show that smoking trends change depending on different age groups (Çilingir et al., 2012; Reda et al., 2012). In this study, gender was found to be a significant risk factor for smoking. The research finding showing that the prevalence of smoking among males is higher than females is consistent with the literature (Mandil et al., 2010; Mete et al., 2020). Likewise, differences were found in students' probability of smoking depending on the grade level. While these findings are consistent with some studies (Kara et al., 2011), they differ from some others (Baştürk et al., 2018; Yazıcı, 2008). No significant relationship was found between socio-economic status and psychiatric medication use and smoking.

Kaynakça/References

- Ajdacic-Gross, V., Landolt, K., Angst, J., Gamma, A., Merikangas, K. R., Gutzwiller, F. ve Rössler, W. (2009). Adult versus adolescent onset of smoking: How are mood disorders and other risk factors involved? *Addiction*, 104(8), 1411-1419. <https://doi.org/10.1111/j.1360-0443.2009.02640.x>
- Amerikan Psikiyatri Birliği [APA]. (2014). *Ruhsal bozuklukların tanıs ve sayımsal el kitabı (DSM-5), Tanı ölçütleri el kitabı.* (E. Koroglu, Çev.). Hekimler Yayın Birliği.
- Argun-Barış, S., Yıldız, F., Başıyigit, İ. ve Boyacı, H. (2011). Kocaeli’de sigara içme prevalansı. *Tüberküloz ve Toraks Dergisi*, 59(2), 140-145.
- Audrain-McGovern, J., Rodriguez, D. ve Kassel, J. D. (2009). Adolescent smoking and depression: Evidence for self-medication and peer smoking mediation. *Addiction*, 104(10), 1743-1756.
- Bainter, T., Selya, A. S. ve Oancea, S. C. (2020) A key indicator of nicotine dependence is associated with greater depression symptoms, after accounting for smoking behavior. *PLoS ONE* 15(5), e0233656. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0233656>
- Bakhshaie, J., Zvolensky, M. J. ve Goodwin, R. D. (2015). Cigarette smoking and the onset and persistence of depression among adults in the United States: 1994–2005. *Comprehensive Psychiatry*, 60, 142–148. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2014.10.012>
- Baştürk, M., Koç, E. M., Sözmen, M. K., Arslan, M. ve Albaş, S. (2018). Tıp Fakültesi birinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin sigara içme durumları, anksiyete düzeyleri ve 4207 sayılı kanun hakkındaki tutumları. *Konuralp Medical Journal*, 10(3), 282-288.
- Beck A. T. (1961). An inventory for measuring depression. *Archives of General Psychiatry*, 4(6), 561-71.
- Berlin, I., Covey, L. S. ve Glassman, A. H. (2009). Smoking and depression: A co-morbidity. *Journal of Dual Diagnosis*, 5(2), 149-158.
- Black, D. W., Zimmerman, M. ve Coryell, W. H. (1999). Cigarette smoking and psychiatric disorder in a community sample. *Annals of Clinical Psychiatry*, 11(3), 129–136. <https://doi.org/10.1023/A:1022355826450>.
- Boden, J. M., Fergusson, D. M. ve Horwood, L. J. (2010). Cigarette smoking and depression: Tests of causal linkages using a longitudinal birth cohort. *The British Journal of Psychiatry*, 196(6), 440-446.
- Breik, W. ve Elbedour, S. (2021). The Predictive Ability of Type D Personality Pattern, Anxiety, and Depression in Cardiac Disease. *European Journal of Mental Health*, 16(2), 196-209.
- Breslau, N., Peterson, E. L., Schultz, L. R., Chilcoat, H. D. ve Andreski, P. (1998). Major depression and stages of smoking: A longitudinal investigation. *Archives of General Psychiatry*, 55(2), 161-166. <https://doi.org/10.1001/archpsyc.55.2.161>
- Bricker, J. B., Peterson, A. V., Andersen, M. R., Leroux, B. G., Rajan, K. B. ve Sarason, I. G. (2006). Close friends’, parents’, and older siblings’ smoking: Reevaluating their influence in children’s smoking. *Nicotine & Tobacco Research*, 8(2), 217-226.
- Buczkowski, K., Basinska, M. A., Ratajska, A., Lewandowska, K., Luszkiwicz, D. ve Sieminska, A. (2017). Smoking status and the five-factor model of personality: results of a cross-sectional study conducted in Poland. *International Journal of eEnvironmental Research and Public Health*, 14(2), 126-139. <https://doi.org/10.3390/ijerph14020126>
- Burger, J. M. (1993). *Personality*. Brooks/Cole Publishing.
- Chaiton, M. O., Cohen, J. E., O’Loughlin, J. ve Rehm, J. (2009). A systematic review of longitudinal studies on the association between depression and smoking in adolescents. *BMC Public Health*, 9, Makale 356. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-9-356>
- Christensen, L. B., Johnson, R. B. ve Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri: Desen ve analiz* (A. Aypay, Çev.). Anı Yayıncılık.
- Cohen, L., Manion, L. ve Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. Routledge.
- Contrada, R. J. (1989). Type A behavior, personality hardiness, and cardiovascular responses to stress. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(5), 895-903. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.57.5.895>
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative* (4. Baskı). Prentice Hall.

- Çaykara, B., Tuna, R., Sağlam, Z. A. ve Pençe, H. H. (2019). Sigara bağımlılarında depresyon, umutsuzluk ve anksiyete düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *İzmir Gögüs Hastanesi Dergisi*, 33(1), 15-23.
- Çilingir, D., Hintistan, S. ve Öztürk, H. (2012). Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin sigara kullanma alışkanlıkları ve etkileyen faktörler. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(2), 69-87.
- Denollet, J. (2000). Type D personality: A potential risk factor refined. *Journal of Psychosomatic Research*, 49(4), 255-266.
- Denollet, J. (2005). DS14: Standard assessment of negative affectivity, social inhibition, and Type D personality. *Psychosomatic Medicine*, 67(1), 89-97.
- Doğanay, S., Sözmen, K., Kalaça, S. ve Belgin, Ü. (2012). Türkiye'de toplumda sigara içme sıklığı nasıl değişiyor? *Turkish Journal of Public Health*, 10(2), 93-115.
- Doherty, W. J. ve Allen, W. (1994). Family functioning and parental smoking as predictors of adolescent cigarette use: A six-year prospective study. *Journal of Family Psychology*, 8(3), 347-353. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.8.3.347>
- Durmuş, B., İşçi Güneri, Ö. ve İncekırık, A. (2021). Bireylerin sigara alışkanlıklarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Negatif binom regresyon analizi. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 28(4), 717-730.
- Emmons, K. M., Wechsler, H., Dowdall, G. ve Abraham, M. (1998). Predictors of smoking among US college students. *American Journal of Public Health*, 88(1), 104-107.
- Gerald, B. (2018). A brief review of independent, dependent and one sample t-test. *International Journal of Applied Mathematics and Theoretical Physics*, 4(2), 50-54.
- Gerlach, M., Farb, B., Revelle, W. ve Nunes Amaral, L. A. (2018). A robust data-driven approach identifies four personality types across four large data sets. *Nature Human Behaviour*, 2(10), 735-742. <https://doi.org/10.1038/s41562-018-0419-z>
- Grabowska, P., Targowski, T., Rozyńska, R., Mierzejewska, J. ve From, S. (2005). Alexithymia and depression: relationship to cigarette smoking, nicotine dependence and motivation to quit smoking. *Przegląd Lekarski*, 62(10), 1004-1006.
- Gümüş Doğan, D. ve Ulukol, B. (2010). Ergenlerin sigara içmesini etkileyen faktörler ve sigara karşıtı iki eğitim modelinin etkinliği. *Journal of Turgut Ozal Medical Center*, 17(3), 179-185.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. ve Anderson, R. E. (2013). *Multivariate Data Analysis* (7. Baskı). Pearson Education.
- Heffner, J. L., Strawn, J. R., DelBello, M. P., Strakowski, S. M. ve Anthenelli, R. M. (2011). The co-occurrence of cigarette smoking and bipolar disorder: Phenomenology and treatment considerations. *Bipolar Disorders*, 13(5-6), 439-453. <https://doi.org/10.1111/j.1399-5618.2011.00943.x>
- Hisli N. (1989). Beck Depresyon Envanteri'nin üniversite öğrencileri için geçerliği, güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23), 3-13.
- Imbalzano, E., Vatrano, M., Quartuccio, S., Ceravolo, R., Cicone, V. A., Rotella, P., Pardeo, R., Trapani, G., de Faizo, G., Segura- Garcia, C., Costantino, R., Saitta, A. ve Mandraffino, G. (2018). Effect of type D personality on smoking status and their combined impact on outcome after acute myocardial infarction. *Clinical Cardiology*, 41(3), 321-325.
- Kara, S., Baş, F. Y. ve Açıkalın, C. (2011). Sigara içme davranışları ve etkili faktörler: Tıp ve Diş Hekimliği Fakültelerinin ilk ve son sınıf öğrencileri üzerinde çalışma. *Smyrna Tıp Dergisi*, 1(1), 16-21.
- Kim, S. R., Kim, H. Y., Kim, J. Y. ve Kim, H. K. (2019). Type D personality as a predictor of smoking cessation failure in smoking high school adolescents. *Psychology in the Schools*, 56(1), 79-91.
- Kupper, N., Pedersen, S. S., Höfer, S., Saner, H., Oldridge, N. ve Denollet, J. (2013). Cross-cultural analysis of type D (distressed) personality in 6222 patients with ischemic heart disease: A study from the International HeartQoL Project. *International Journal of Cardiology*, 166(2), 327-33.
- Lasser, K., Boyd, J. W., Woolhandler, S., Himmelstein, D. U., McCormick, D. ve Bor, D. H. (2000). Smoking and mental illness: A population-based prevalence study. *Jama*, 284(20), 2606-2610. <https://doi.org/10.1001/jama.284.20.2606>
- Leventhal, A. M., Zvolensky, M. J. ve Schmidt, N. B. (2011). Smoking-related correlates of depressive symptom dimensions in treatment-seeking smokers. *Nicotine & Tobacco Research*, 13(8), 668-676.
- Mandil, A., BinSaeed, A., Ahmad, S., Al-Dabbagh, R., Alsaadi, M. ve Khan, M. (2010). Smoking among university students: A gender analysis. *Journal of Infection and Public Health*, 3(4), 179-187.

- Manley, M. J., de Jonge, P., Kershaw, T. S., Desai, R. A., Lin, H. ve Kasl, S. V. (2009). Association of major depression with subtypes of nicotine dependence found among adult daily smokers: A latent class analysis. *Drug and Alcohol Dependence*, 104(1-2), 126-132.
- Marakoğlu, K., Çivi, S., Şahsivar, Ş. ve Özdemir, S. (2006). Tıp Fakültesi birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinde sigara içme durumu ve depresyon yaygınlığı arasındaki ilişki. *Bağımlılık Dergisi*, 7(3), 129-134.
- Meienberg, A., Mayr, M., Vischer, A., Zellweger, M. J. ve Burkard, T. (2021). Smoking prevention in adolescents: A cross-sectional and qualitative evaluation of a newly implemented prevention program in Switzerland. *BMJ Open*, 11, e048319. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2020-048319>
- Mete, B., Söyiler, V. ve Pehlivan, E. (2020). Adölesanlarda sigara içme ve madde kullanma prevalansı. *Bağımlılık Dergisi*, 21(1), 64-71.
- Morrell, H. E., Cohen, L. M. ve McChargue, D. E. (2010). Depression vulnerability predicts cigarette smoking among college students: Gender and negative reinforcement expectancies as contributing factors. *Addictive Behaviors*, 35(6), 607-611.
- Munafò, M. R. ve Araya, R. (2010). Cigarette smoking and depression: A question of causation. *The British Journal of Psychiatry*, 196(6), 425-426.
- Nefs, G., Speight, J., Pouwer, F., Pop, V., Bot, M. ve Denollet, J. (2015). Type D personality, suboptimal health behaviors and emotional distress in adults with diabetes: Results from Diabetes MILES–The Netherlands. *Diabetes Research and Clinical Practice*, 108(1), 94-105.
- Ogińska-Bulik, N. ve Michalska, P. (2021). Type D personality in adolescents—the mediating role between depression and PTSD. *Current Psychology*, 40(12), 6145-6154.
- Öncü, E. ve Köksoy Vayisoğlu, S. (2018). D Tipi Kişilik Ölçeği'nin Türk toplumunda geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Ankara Medical Journal*, 18(4), 646-656.
- Özkaraman, A., Uğurlu, K., Çakşak, A., Açıkgöz, A. ve Emir, B. (2016) The relationship between smoking status and type d personality among students of the faculty of health sciences. *Indian Journal of Fundamental and Applied Life Sciences*, 6(2), 84-90.
- Öztürk, M. O. (1997). *Ruh sağlığı ve bozuklukları* (7. Baskı). Hekimler Yayın Birliği.
- Pedersen, S. S., Lemos, P. A., van Vooren, P. R., Liu, T. K., Daemen, J., Erdman, R. A., Smits, P. C., Serruys, P. J. W. C. ve van Domburg, R. T. (2004). Type D personality predicts death or myocardial infarction after bare metal stent or sirolimus-eluting stent implantation: A Rapamycin-Eluting Stent Evaluated at Rotterdam Cardiology Hospital (RESEARCH) registry substudy. *Journal of the American College of Cardiology*, 44(5), 997-1001.
- Quartuccio, S., Vatrano, M., Rotella, P., Aragona, C. O., Trapani, G., Gullo, A. L., Imbalzano, E., Mandraffino, G. ve Saitta, A. (2017). Smoking status and Type D personality affect the clinical outcome in patients with recent myocardial infarction undergone to primary percutaneous coronary intervention. *Nutrition, Metabolism and Cardiovascular Diseases*, 27(1), e33.
- Ranjit, A., Korhonen, T., Buchwald, J., Heikkilä, K., Tuulio-Henriksson, A., Rose, R. J., Kaprio, J. ve Latvala, A. (2019). Testing the reciprocal association between smoking and depressive symptoms from adolescence to adulthood: A longitudinal twin study. *Drug and Alcohol Dependence*, 200, 64-70.
- Ranjit, A., Latvala, A., Kinnunen, T. H., Kaprio, J. ve Korhonen, T. (2020). Depressive symptoms predict smoking cessation in a 20-year longitudinal study of adult twins. *Addictive Behaviors*, 108, 106427.
- Reda, A. A., Moges, A., Yazew, B. ve Biadgilign, S. (2012). Determinants of cigarette smoking among school adolescents in eastern Ethiopia: A cross-sectional study. *Harm Reduction Journal*, 9, Makale No: 39. <https://doi.org/10.1186/1477-7517-9-39>
- Ruijan, T., Çaykara, B., Sağlam, Z. ve Pençe, H. H. (2019). Sigara bağımlılarında depresyon, anksiyete, uyku kalitesi ve uyku kalitesi düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(4), 609-615. <https://doi.org/10.31067/o.2019.212>
- Rymarczyk, K., Turbacz, A., Strus, W. ve Ciecuch, J. (2020). Type C personality: Conceptual refinement and preliminary operationalization. *Frontiers in Psychology*, 11, 552740. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.552740>
- Scherphof, C. S., van den Eijnden, R. J., Harakeh, Z., Raaijmakers, Q. A., Kleinjan, M., Engels, R. C. ve Vollebergh, W. A. (2013). Effects of nicotine dependence and depressive symptoms on smoking cessation: A longitudinal study among adolescents. *Nicotine & Tobacco Research*, 15(7), 1222-1229.

- Shahab, L., Gilchrist, G., Hagger-Johnson, G., Shankar, A., West, E. ve West, R. (2015). Reciprocal associations between smoking cessation and depression in older smokers: findings from the English Longitudinal Study of Ageing. *The British Journal of Psychiatry*, 207(3), 243-249.
- Sher, L. (2005). Type D personality: The heart, stress, and cortisol. *Qjm*, 98(5), 323-329.
- Skodova, Z., Lajciakova, P. ve Banovcinova, L. (2016). Burnout syndrome among health care students. *Western Journal of Nursing Research*, 39(3), 416-429.
- Stevenson, C. ve Williams, L. (2014). Type D personality, quality of life and physical symptoms in the general population: A dimensional analysis. *Psychology & Health*, 29(3), 365-373.
- Svansdottir, E., van den Broek, K. C., Karlsson, H. D., Gudnason, T. ve Denollet, J. (2012). Type D personality is associated with impaired psychological status and unhealthy lifestyle in Icelandic cardiac patients: a cross-sectional study. *BMC Public Health*, 12, Makale No: 42. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-12-42>
- Şensoy, N. ve Şen, G. (2020). The effect of Type-D personality traits on smoking in students of medicine faculty. *Journal of Family Medicine and Health Care*, 6(3), 78-82.
- Taşpınar, A. ve Pakyürek, G. (2020). Sigara kullananlarda depresyon düzeyinin dikkat performansına etkisi. *Bağımlılık Dergisi*, 21(1), 34-43.
- The Tobacco Atlas. (2023). Country factsheets Turkey. <https://tobaccoatlas.org/country/turkey/> adresinden 10 Mayıs 2023 tarihinde erişildi.
- Tjora, T., Hetland, J., Aarø, L. E., Wold, B., Wium, N. ve Øverland, S. (2014). The association between smoking and depression from adolescence to adulthood. *Addiction*, 109(6), 1022-1030.
- TÜİK. (2023). Türkiye sağlık araştırması 2022. Haber Bülteni No: 49747. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkey-Health-Survey-2022-49747> adresinden 20 Ağustos 2024 tarihinde erişildi.
- Üçok, A., Polat, A., Bozkurt, O., Meteris, H., ve Aksüt, D. (2001). Şizofreni ve iki uçlu duygudurum bozukluğu hastalarında sigara: Kontrollü bir çalışma [Cigarette smoking among patients with schizophrenia and bipolar mood disorder: A controlled study]. *Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi*, 9(2), 193-198.
- Vukovic, O., Lecic Tosevski, D., Jasovic-Gasic, M., Damjanovic, A., Zebic, M., Britvic, D., Stepanovic, J., Djordjevic-Dikic, A., Beleslin, B. ve Ostojic, M. (2014). Type D personality in patients with coronary artery disease. *Psychiatria Danubina*, 26(1), 46-51.
- Wang, M. Q., Fitzhugh, E. C., Westerfield, R. C. ve Eddy, J. M. (1994). Predicting smoking status by symptoms of depression for US adolescents. *Psychological Reports*, 75(2), 911-914.
- Weinberger, A. H., Kashan, R. S., Shpigel, D. M., Esan, H., Taha, F., Lee, C. J., Funk, A. P. ve Goodwin, R. D. (2017). Depression and cigarette smoking behavior: A critical review of population-based studies, *The American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, 43(4), 416-431.
- WHO. (2019). Don't let tobacco take your breath away. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/312260/WHO-NMH-PND-2019.3-eng.pdf> adresinden 10 Mayıs 2023 tarihinde erişildi.
- Yağcı, İ., Perincek, G. ve Kıvrak, Y. (2019). Sigara bırakma polikliniğine başvuran kişilerde d tipi kişilik, dürtüsellik, çocukluk çağı travmaları, anksiyete ve depresyon düzeyleri. *Ankara Medical Journal*, 19(3), 582-590.
- Yağcı, İ., Taşdelen, Y. ve Aydın, F. (2022). Nonkardiyak göğüs ağrısı şikayeti olan bireylerde d tipi kişilik, psikiyatrik belirtiler ve ağrı şiddeti arasındaki ilişki. *Sağlık Bilimlerinde Değer*, 12(1), 99-103.
- Yazıcı, H. (2008). Personality, depressive symptoms and smoking status among Turkish university students. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 36(6), 799-810.
- Yazıcı, H. ve Ak, İ. (2008). Üniversite öğrencilerinde depresif belirtiler, kişisel sağlık davranışları ve sigara içme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 9(4), 224-231.
- Yazıcı, H., Çetinkaya, B., Kahveci, H. ve Demirci, S. (2007). Genç bireylerde depresif belirtiler ve sigara içmeye dönük tutumlar. *Bağımlılık Dergisi*, 8(2), 79-84.